

Arab Tilida Terminologiya Masalasi, O`tmishi Va Buguni

Turg`Unboyev Nuriddinjon Muhammadjon O`G`Li¹

Annotatsiya: Ushbu maqolada terminologiya va uning arab tilidagi ahamiyati, ushbu sohaning o`tmishdagi va bugungi kundagi holati, terminlarning shakllanishi, tilning boyib borishi, atama va termin o`rtasidagi farqlar, terminologiyaning asosiy xususiyatlari, uning aspekti, arab tiliga yangi kirib kelayotgan terminlar borasida muhtasir lekin keng ahamiyatli malumotlar berilgan.

Kalit so`zlar: terminologiya, nahv, ilm-fan, tadqiq, asar, qadriyat, grammatika, aspekt, mustalah, sharh, hoshiya.

Terminologiya ma`lum bir soha yoki faoliyatga oid atamalar to`plamidir. U ilm-fan, texnika, madaniyat va boshqa sohalarda, ayniqsa, bugungi rivojlangan adabiy tillarda muhim ahamiyatga ega. Terminologiya umumxalq tilining leksikasi asosida paydo bo`ladi va rivojlanadi. Shu bilan birga ana shu tilning boyishi uchun xizmat qiladi. Terminologik leksika umumxalq tili leksikasining ajralmas qismi sifatida u bilan birga rivojlanadi, jamiyat va til taraqqiyotidagi barcha jarayonlarni boshdan kechiradi. Ma`lum bir soha yoki fan qay darajada taraqqiy etsa o`sha tilda maxsus terminologiyaning vujudga kelishi va taraqqiy etishi shu darajada bo`ladi.

Terminologiyaning rivojlanish va boyish yo`llari turli xil ko`rinishga ega. Masalan, boshqa tillardan so`z olish, yangi so`z yasalishi, ayrim fannatik kategoriyalarning leksikalashuvi, so`z birikmasining semantik bir butun holga kelib qolishi va boshqalar.

Terminologiya, odatda, "ilmiy til" deb ataluvchi muhim qatlamni o`z ichiga oladi. Shuning uchun tilshunoslikda terminning til tizimidagi ahamiyati, uning umumiy til xususiyatlari, fan, texnika, ishlab chiqarish, san`at, ijtimoiy faoliyat, ta`lim, boshqaruv tizimlaridagi ahamiyati, yangi terminlarning hosil bo`lishi kabi masalalar shu kabi turli sohalarning tushunchalar tizimi bilan bog`liqligi sababli doim o`rganib kelinadi.

Ushbu sohani sharhlashga kirishishdan avval termin o`zi nima degan savolga javob izlash maqsadga muvofiqdir. Bu savolga aniq va mavhum bo`lgan juda ko`p javoblar berilgan.

Termin lotincha so`z bo`lib, lug`aviy jihatdan "chek", "chegara", "had" degan ma`noni ifoda etadi.

Mutaxassislar tomonidan istelohiy ma`noda termin so`ziga berilgan ta`riflar ichida quyidagilari haqiqatga yaqinroqdir:

Birinchi ta`rif: "Termin – bu kasbiy (professional) ahamiyatga ega bo`lgan so`z yoki so`z birikmasi bo`lib, kasbiy tushunchani anglatadi, shakllantiradi va ma`lum bir ob`ektlar, ular orasidagi munosabatlarni, ma`lum bir soha nuqtai nazaridan bilish jarayonida ishlatiladi"².

Ikkinchi ta`rif: "Ilm-fan, texnika, qishloq xo`jaligi va boshqa ko`plab sohalarga oid tushunchalarning aniq ifodasi bo`lgan so`z yoki so`z birikmasiga termin, deyiladi"³.

Uchinchi ta`rif: "Bilim yoki faoliyatning ma`lum bir sohasiga doir tushunchalarni ifodalaydigan so`z yoki so`z birikmasi".

Termin umumxalq tiliga muayyan terminologik tizim orqali o`tadi. Boshqacha qilib aytganda, termin va kundalik so`zlashuv jarayonida iste`molda bo`lgan so`zlar bir-birini to`ldiradigan leksik birliklardir.

¹ Toshkent Davlat Sharqshunoslik Universiteti 1-Kurs Mustaqil Izlanuvchisi

² Кодуков М. Общее языкознание. –М., 1974. – В.105.

³ Shoabdurahmonov Sh., Asqarova M. Hozirgi o`zbek adabiy tili. –T.: O`qituvchi, 1980. – B.12.

Terminga xos xususiyatlardan hisoblanadi uning sistem xarakterga ega ekanligi, his-tuygʻularni ifoda etmasligi, oʻz terminologik maydonida bir maʼnolikka moyilligi va uslubiy betaraflilik.

Har bir soha: fan yoki kasb oʻz terminlariga, shu terminlar yigʻindisidan iborat leksikaga ega boʻladi. Bunday maxsus leksika ilmiy tilda terminologiya deb yuritiladi. Ular lingvistik terminologiya, tibbiy terminologiya, pedagogik terminologiya, texnika terminologiyasi va boshqalar.

Shu oʻrinda termin va atama soʻzlariga izoh berish bilan, ularning farqlari xususida ham toʻxtalib oʻtish lozim. “Maʼlumki, “termin” soʻzi rus leksikasiga oid soʻz boʻlib, uning muqobili sifatida oʻzbek leksikasiga oid boʻlgan “atama” soʻzini olish yoki olmaslik xususida tilshunos olimlar oʻrtasida koʻplab bahs-munozaralar boʻlib oʻtgan va termin soʻzini atama soʻziga almashtirishni maʼqullab boʻlmaydi, degan xulosaga kelingan. Chunki, birinchidan, atama umuman “narsa-hodisa, belgi va harakat kabilarni atovchi soʻz” degan maʼnoga ega. Masalan: olma, katta, kelmoq soʻzlari narsa, belgi va harakatning atovchisi (atamasi) hisoblanadi”⁴. Termin soʻziga nisbatan esa bunday deya olmaymiz. Yuqorida aytib oʻtganimizdek, termin bu biror sohaga oid tushunchaning aniq va barqaror ifodasi. Atama soʻzi esa termin haqida aytilgan taʼrif va xususiyatlarga ega emas. Mana shuning uchun ham “termin” maʼnosida ilgari qoʻllangan isteloh va atama soʻzlari, vaqti kelib, terminga qoʻyiladigan talablarga toʻla javob bera oladigan ayni shu termin soʻzi bilan almashtirilgan edi. Bundan tashqari, dunyoning deyarli barcha tillarida, jumladan turkiy tillarda yuqorida keltirilgan terminga xos maʼnoda ayni shu termin soʻzining oʻzi qoʻllanadi. Demak, u haqiqiy maʼnoda baynalminal soʻz hisoblanadi. Atama soʻzi umuman nom maʼnosini bildiradi.

Terminlarning hosil boʻlishi faqat nazariy bilimlarning oʻsishi, fan-texnika taraqqiyoti bilan bogʻliq deb oʻylash haqiqatga u qadar mos emas. Oʻtmishda ham, hozirgi vaqtda ham har qanday soha oʻz terminologiyasiga ega boʻlgan. Koʻpgina odatiy nutqda ishlatiladigan soʻzlar kasbiy nutqda termin boʻlishi mumkin. Terminlar muayyan bir sohaga oid tushunchalarni aniq ifoda etuvchi soʻzlar boʻlsa-da, lekin bu soʻzlarning qoʻllanilishi shu soha kishilari doirasi bilan chegaralangan boʻlishi shart emas. Bunda ikki xil holatni kuzatish mumkin.

1. Ayrim terminlarning maʼnosi ayni sohaga aloqador boʻlmagan kishilar uchun ham tushunarli boʻladi va koʻpchilik tomonidan birdek foydalanilaveradi. Masalan, zoologiyaga oid terminlar: urgʻochi, moda; pedagogikaga oid terminlar: ustoz, oʻquvchi, taʼlim; sanʼatshunoslikka oid terminlar: sahna, afisha, aktyor, savdo-sotiqqa oid terminlar: mahsulot, narx, tovar; tibbiyotga oid: dori, ukol, narkoz va boshqalar.
2. Ayrim terminlar esa faqat bir sohaga oid kishilar uchungina tushunarli boʻladi va shu soha kishilari nutqidagina qoʻllaniladi. Masalan, tilshunoslikka oid: terminologiya, fonema, morfema, oʻzak, urgʻu; kimyoga oid: oksid, indikator; lingvistika arab tiliga oid: muftado, xabar, tamyiz.

Taʼkidlash joizki, “Umumisteʼmoldagi soʻzlar maʼlum bir sohaga oid tushunchani ifodalaydigan soʻz sifatida qoʻllanilib, terminga aylanishi mumkin. Bunday hollarda u dastlabki maʼnosi bilan umumisteʼmoldagi leksikaga, maxsus (terminologik) maʼnosi bilan esa terminologik leksikaga oid boʻladi. Masalan, kundalik nutqda ishlatiladigan “tom”, “devor”, “shift” kabi oddiy soʻzlar quruvchilar va arxitektorlar nutqida termin hisoblanadi. Bir soha odamlari orasida ishlatiladigan terminlar oʻzaro faoliyat jarayonida munosabat-aloqani taʼminlab beradi va oʻsha ishning samaradorligiga taʼsir etadi. Shunday qilib lugʻat tarkibidagi maʼlum bir soʻz umumisteʼmoldagi soʻz ham, termin ham boʻlishi mumkin ekan”⁵.

Terminologiya masalasining shu kunga qadar murakkabligi va hal qilinmagan tomonlari mavjudligiga qaramay shuni taʼkidlash mumkinki, termin bu kasbiy tafakkurning quroli va natijasidir. Shuning uchun ham bu soha mutaxassislari termin soʻz yoki soʻz birikmasi bilan ifodalangan boʻlishidan qatʼiy nazar, u ochiq oydin maʼnoga ega boʻlishi va yagona tushunchani ifodalashi kerakligini taʼkidlaydilar.

Termin bu til birligini belgilab va nomlab beruvchi leksik birlikdir. Terminlarning yasalishi umumiy soʻz yasalish qoidalariga boʻysunadi. Terminlarning morfologik xususiyati ot soʻz turkumlari kabi

⁴ Xojiev A. Termin tanlash mezonlari. –T.: Fan, 1996. – B.23.

⁵ Shoabdurahmonov Sh., Asqarova M. Hozirgi oʻzbek adabiy tili. –T.: Oʻqituvchi, 1980. – B.12.

hamma tillar uchun yagona bo'lgan grammatik qurilma qoidalariga bo'ysunadi. Terminlarning sintaktik holati ham so'zlarning nutqdagi oddiy holatidan farq qilmaydi. Demak, terminologiya til ichidagi til emas, balki tilning alohida leksiko-frazeologik qatlamidir va u insonlarning kasbiy ehtiyojlari uchun xizmat qiladi. Bu degani terminlarda o'ziga xos xususiyatlar, odatiy leksikadan farqlanuvchi tomonlar yo'q degani emas. Ulardan ayrimlarini keltiramiz. Oddiy so'zlarda bo'ladigan ma'no nozikligi, emotsionallik va hayajonni ifodalash kabilar terminlarda uchramaydi. Terminning ma'nosi umumiy ishlatiladigan so'zlar ma'nosiga qaraganda, o'ta aniq bo'ladi, unda qo'shimcha ma'nolar bo'lmaydi. Ma'lum bir sohaga oid terminlar o'zaro so'z yasovchilik va tushuncha munosabatlari jihatidan bog'liq bo'ladi. Masalan, "grammatika", "morfologiya", "sintaksis" kabi tilshunoslik terminlari o'zaro so'z yasovchilik jihatidan bir-biriga tobe, bog'liq bo'lmasada, ma'no, tushuncha jihatidan o'zaro bog'liqdir. Lekin buning aksi, ya'ni so'z yasalish jihatidan bog'lanish bo'lib, tushuncha bog'liqligi yo'q bo'lishi mumkin emas. "Morfema", "morfologiya", "morf" kabi terminlar so'z yasalishi nuqtai nazaridan bog'liq bo'lsalarda, ularda tushuncha bog'liqligi ham mavjud⁶.

Terminlar qo'llanilishi sohasiga ko'ra ikki katta guruhga bo'linadi:

1. Ilmiy terminlar – ilm-fanga oid terminlar.

- a) tilshunoslikka oid: fonema, fonetika, leksika semantika, frazeologiya, morfologiya, sintaksis va hokazo.
- b) tarixga oid: kapitalizm, feodalizm, kommunizm, o'rta asrlar, loy jangi.
- c) adabiyotshunoslikka oid: sifatlash, o'xshatish, mubolag'a, tajnis, talmeh, roman, hikoya.

Shu va bundan boshqa ko'plab ilm-fan sohalariga oid terminlar ilmiy terminlar deb ataladi.

2. Professional terminlar – ma'lum kasb-hunarga va mutaxassislikka oid monosemantik so'zlar.

- a) kulolchilik kasbiga oid: angob, taqsir (sopol idishlarning yuziga beriladigan bo'yoq), gulbo'ta (tog'dan chiqadigan ko'kimtir oq tusli loy);
- b) poyabzaldo'zlik kasbiga oid: bigiz, qolip, beshlik, dastak, giocho'p;
- c) tikuvchilikka oid: igna, mato, bichim, andoza, chok, ip.

Arab tilida termin so'zi مُصْطَلَح deb ataladi. Ushbu so'zni lug'atlarda quyidagicha ta'riflanadi:

مصطلح – اسم مفعول من اصطلاح. وهو ما تم الاتفاق عليه.

Mustalah (termin) – "kelishmoq", "qabul qilmoq" fe'llarining ismi maf'uli (majhul daraja sifatdoshi) bo'lib, u borasida ittifoq qilingan so'zni anglatadi.

المصطلح في العلوم: كل كلمة لها دلالة معينة، متفق عليها بين العلماء في علم ما. مثل مصطلحات الطب أو الكيمياء.

Fandagi termin – muayyan fan bo'yicha olimlar o'rtasida kelishilgan ma'lum manoga ega har bir so'z⁷.

Demak, arab tilida terminologiya ilmiga "علم المصطلحات" deb nom beriladi. Bu termin, ma'lum bir fan yoki sohadagi atamalar va ularning aniq ta'riflari, ishlatilishi va izohlari bilan shug'ullanadigan ilmiy sohani anglatadi. "مصطلحات" so'zi esa "atamalar" degan ma'noni bildiradi.

Terminologiya ilmiga arab tilida quyidagicha ta'rif beriladi:

علم المصطلحات هو فرع من المعرفة يهتم بدراسة وتحديد المصطلحات العلمية والفنية وتفسير معانيها واستخداماتها في مختلف المجالات. يتمثل الهدف الأساسي لهذا العلم في ضمان التفاهم الدقيق والواضح بين المتخصصين في كل مجال علمي أو تقني، من خلال وضع معاني محددة للمصطلحات واستخدامها بشكل موحد.

Terminologiya - bu ilmiy va texnik atamalarni o'rganish va aniqlash, ularning ma'nolari va turli sohalarda qo'llanilishini izohlash bilan bog'liq bilimlar tarmog'i. Bu fanning asosiy maqsadi har bir

⁶ Musaev Q. Tarjima nazariyasi. –T.: Fan, 2005. – B.92.

⁷ معجم المعاني. لكل رسم معنى. (almaany.com)

ilmiy yoki texnik soha mutaxassislari o'rtasida atamalarning o'ziga xos ma'nolarini o'rnatish va ularni bir xilda qo'llash orqali to'g'ri va aniq tushunishni ta'minlashdan iborat.

Terminologiyaning aspektlari:

1. Terminologiyani aniqlash: terminologiya ilmiy, texnik, ijtimoiy yoki madaniy sohadagi har bir atamaning aniq ma'nolarini aniqlashni o'z ichiga oladi.
2. Terminlar tarjimasini: til va madaniy plyuralizm nuqtai nazaridan bu fan madaniy va ilmiy kontekstni hisobga olgan holda turli tillar o'rtasida atamalarni tarjima qilishni ham o'z ichiga oladi.
3. Terminologiyani standartlashtirish: ko'pgina fan va fanlarda terminologiyani standartlashtirish tadqiqotchilar va olimlar o'rtasida yagona tushunchani ta'minlash uchun juda muhimdir.
4. Terminologiyaning lingvistik rivojlanishi: terminologiya vaqt o'tishi bilan o'zgarishi mumkin. Shuningdek, ilmiy tadqiqotlar va texnologiyalarning rivojlanishi bilan ma'nosi rivojlanishi yoki kengayishi mumkin.

Terminologiyaning ahamiyati:

- tushunish va muloqotning to'g'riligi: terminologiyadan to'g'ri foydalanish muayyan sohadagi mutaxassislar o'rtasida aniq muloqotga yordam beradi.
- zamonaviy ilm-fandan foydalanish: bilim va texnologiyaning rivojlanishi bilan ilm-fan rivojiga hissa qo'shadigan yangi atamalar qo'shilmoqda.
- tarjima va globallashtirish: zamonaviy davrda terminologiyani o'rganish turli tillar o'rtasida tarjimani osonlashtirishga va bilimlarning to'g'ri uzatilishini ta'minlashga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, terminologiya har qanday ilmiy yoki texnik sohada muhim vositadir, chunki u mutaxassislar o'rtasida umumiy til va umumiy tushunchani yaratishga yordam beradi, aylanma axborotning to'g'riligi va yaxlitligini ta'minlaydi.

Terminologiyaning (arab terminologiyasining) asosiy xususiyatlari:

- tayanch atamalar: arab tilida ko'plab tayanch atamalar mavjud bo'lib, ular ilmiy va texnik sohalarda keng qo'llaniladi. Masalan, "fizika" (الفيزياء) va "kimyo" (الكيمياء) kabi atamalar.
- semantik boylik: arab tilining semantik boyligi terminologiyaning rivojlanishiga yordam berdi. Har bir atama ko'plab ma'nolarni o'z ichiga olishi mumkin, bu esa uni qo'llanishda moslashuvchan qiladi.
- o'zgaruvchanlik: zamonaviy hayotda yangi texnologiyalar va ilmiy yutuqlar bilan bog'liq yangi atamalar paydo bo'ladi, bu esa arab tilining dinamik rivojlanishini ko'rsatadi.

Arab tilida terminologiya rivojlanishi asrlar davomida davom etgan va u o'ziga xos xususiyatlarga ega. Uning rivojlanish tarixini quyidagi davrlarga ajratish mumkin:

1. Davlat va diniy ta'sir: arab tilidagi terminologiya rivojlanishi ko'p jihatdan Islom dini va arab xalifaligi tarixi bilan bog'liq. Qor'oni karim va hadislar bilan bog'liq terminlar, shuningdek, diniy ilm-fan sohasida o'sha davrda yaratilgan terminologiyalar tilni boyitdi.
2. Ilm-fan va falsafa: o'rta asrlarda arab olimlaridan G'azzoliy, Sibavayh, movarounnahr olimlaridan Zamaxshariy, Ibn Sino, Farobiy, Mag'iloniy, Imom Buxoriy, Farg'oniy kabi olimlar o'z asarlarida yangi terminlarni yaratdilar. Bu davrda o'rganilgan ilmiy g'oyalar va falsafa terminlari arab tiliga kirib, uni rivojlantirdi.
3. Tarjimalar va madaniy almashuv: IX-X asrlarda Yevropa bilan bo'lgan madaniy almashuv, ayniqsa, Grek va Rim falsafasidan arab tiliga o'tkazilgan asarlar orqali terminologiyaning yanada boyishiga olib keldi. Bu jarayon o'z navbatida arab tilining rivojiga katta hissa qo'shdi.
4. Zamonaviy davrda terminologiya: XX asrda arab tili global miqyosda muhim rol o'ynay boshladi. Texnologiya va ilmiy tadqiqotlar rivojlanishi bilan yangi terminlar yaratilishi va qabul qilinishi

zarurati tug'ildi. Bu jarayon arab tilini rivojlantirishga va uning zamonaviy sohalarda qo'llanilishiga yordam berdi.

Arab tilida terminologiyaning rivojlanishi tarixiy, madaniy va ilmiy jarayonlar bilan chambarchas bog'liq. U o'zining boy tarixi va zamonaviy talablarga javob bera olishi bilan ajralib turadi. Bugungi kunda arab tili ilm-fan, texnika va boshqa sohalarda muhim rol o'ynaydi va terminologiyaning rivoji davom etmoqda. Bu esa tilni yanada boyitish va uning global miqyosda ahamiyatini oshirishga yordam beradi.

Endi bugungi kunda arab tilidagi terminlarning shakllanishiga e'tobor qaratadigan bo'lsak, arab tilida yangi terminlarning shakllanishi asosan zamonaviy texnologiyalar, fan, iqtisodiyot va jamiyatdagi o'zgarishlarga mos ravishda amalga oshmoqda. Bu jarayonlar quyidagi yo'nalishlarda yuz bermoqda:

1. Jahon tili sifatida ingliz tilidan so'zlar olish: arab tili global kommunikatsiya, ilm-fan va texnologiyalar sohasida ingliz tilidan olingan yangi atamalarga ega bo'ldi. Misol uchun:
 - Internet → "الإنترنت" (Al-Internet)
 - Software → "برمجيات" (Barmajyat)
 - Email → "بريد إلكتروني" (Bareed Elektroni)
 - Computer → "حاسوب" (Hasub)
2. Arabcha tarjima va kombinatsiyalar: Ingliz tilidagi so'zlar arab tiliga moslashtirilgan, ba'zida esa arabcha so'zlar qo'shib yangi terminlar yaratilgan. Masalan:
 - Smartphone → "هاتف ذكي" (Hatif Dhaki) (to'g'ridan-to'g'ri "aqlli telefon" degan ma'noni anglatadi)
 - Cloud computing → "الحوسبة السحابية" (Al-Hawsabah Al-Sahabiyyah) (to'g'ridan-to'g'ri "bulut hisoblash" degan ma'noni anglatadi)
3. Yangi texnologiyalar va ilm-fan sohasida yaratilgan atamalar: ba'zi yangi arabcha terminlar asosan texnologiya va ilm-fan sohasida shakllanmoqda. Misollar:
 - Artificial Intelligence (AI) → "الذكاء الاصطناعي" (Al-Dhaka' Al-Istina'i)
 - Blockchain → "سلسلة الكتل" (Silsilat Al-Kutal)
4. So'zlar va iboralarning arab tilining grammatikasi va fonetikasi asosida moslashishi: yangi atamalar ba'zida arab tilining mavjud morfologiyasi orqali yaratiladi. Masalan:
 - Selfie → "سيلفي" (Selfie) (bu so'z arab yozuvida moslashtirilgan)
 - Gigabyte → "جيجابايت" (Jigabayt)
5. Termindagi arablashtirish: ba'zi hollarda arabcha ekvivalentlar yaratiladi yoki arab tilining ilgarigi so'zlari yangilangan ma'nolarga ega bo'lishi mumkin:
 - Digital Transformation → "التحول الرقمي" (Al-Tahawul Al-Raqami)
 - Cybersecurity → "أمن المعلومات" (Aman Al-Ma'lumat)

Shunday qilib, arab tilida yangi terminlarning shakllanishi ko'plab omillar ta'siri ostida davom etmoqda va bu jarayon milliy, mintaqaviy va xalqaro kontekstda turlicha shakllarda o'z ifodasini topadi.

Aynan arab tili grammatikasiga oid terminlarning shakllanishi ham zamonaviy tilshunoslik jarayonida o'zgarishlar bilan bog'liq. Arab grammatikasi sohasida yangi terminlar asosan quyidagi usullar bilan shakllanmoqda:

1. Arabcha va arablashtirilgan atamalar: Ingliz yoki boshqa tillardan olingan grammatik atamalar ko'pincha arab tilining morfologiyasiga moslashgan holda foydalaniladi. Misollar:

- syntax (sintaksis) → "التركيب" (al-tarkib) (yangi atama "tarkib" soʻzi bilan berilgan, bu "tuzish" yoki "qurilish" degan maʼnoni anglatadi)
 - morphology (morfologiya) → "الصرف" (al-sarf) (bu soʻz anʼnaviy arab grammatikasida "soʻz shakllanishi" degan maʼnoni anglatadi)
 - phonology (fonetika) → "علم الأصوات" (ilm al-aswat) (bu soʻz toʻgʻridan-toʻgʻri "ovoz ilmi" degan maʼnoni anglatadi)
2. Grammatik kategoriyalarni izohlash: arab tilshunoslari zamonaviy grammatik tushunchalarni izohlash uchun mavjud arab tilidagi soʻzlarni yangi maʼnolarda ishlatishni boshladilar. Misollar:
- Pronoun (Zamir) → "ضمير" (Dhamir) (bu soʻz klassik arab tilida ham mavjud, lekin zamonaviy grammatikada "oʻrnini bosuvchi soʻz" sifatida ishlatiladi)

Shunday qilib, arab tilida grammatik terminlarning shakllanishi asosan tilshunoslarning yangi tushunchalarni aniq ifodalash va zamonaviy ilmiy tilni rivojlantirishga boʻlgan ehtiyojidan kelib chiqadi. Bu jarayonning asosiy omillari chet tillaridan olingan terminlar, arab tilining morfologik imkoniyatlari va soʻzlarning semantik moslashuvi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI:

1. Кодуков М. Общее языкознание. –М., 1974.
2. Mahmud Zamaxshariy. – Toshkent: "Tafakkur" nashriyoti.
3. Ҳабибуллаев А. Адабий манбашунослик ва матншунослик. –Т.: 2000.
4. Nosirova M. Oʻrta asrlar arab nahvidan namunalari (Mahmud Zamaxshariyning "Unmuzaj fi nahv" risolasi asosida). – T.: ToshDSHI nashriyoti, 2004.
5. الدكتور فخر صالح قدارة. المفصل في علم العربية. دراسة وتحقيق. – عمان، الأردن. دار عمار للنشر والتوزيع. 1425 هـ / م. 2004
6. Shoabdurahmonov Sh., Asqarova M. Hozirgi oʻzbek adabiy tili. –T.: Oʻqituvchi, 1980.
7. Xojiev A. Termin tanlash mezonlari. –T.: Fan, 1996.
8. Musaev Q. Tarjima nazariyasi. –T.: Fan, 2005.

9. 9. معجم المعاني. لكل رسم معنى. (almany.com)

